

GUIA DOCENT
CURS 2023-24

FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom	ANTROPOLOGIA FILOSÒFICA
Codi	211181
Titulació	Grau en Filosofia
Curs	Primer
Semestre	Anual
Crèdits ECTS	6
Caràcter	Obligatòria
Mòdul	Formació bàsica
Universitat	Ateneu Sant Pacià
Horari	Primer semestre: divendres 11,15-13h; segon semestre: divendres 10,05-12,05h.
Professor/s	Ignasi Fuster
Descriptor	L'antropologia filosòfica afronta l'estudi sistemàtic i unitari de qui és l'home, des d'una perspectiva específicament filosòfica, encara que oberta a les altres disciplines que tenen com a objecte la realitat humana. L'interrogant per l'home és una de les qüestions fonamentals que ha inquietat als pensadors de tots els temps. En definitiva, és la pregunta per nosaltres mateixos, per les diverses dimensions que configuren aquest ésser únic i misteriós que és l'home. L'exposició, que vol aprofundir en el misteri de l'home, articula tant les facultats i l'operativitat pròpies de l'ésser humà, com la novetat del seu ésser com a persona. La reflexió antropològica vol ajudar a fer memòria de la grandesa i de la dignitat de l'home.
Modalitat de impartició	Presencial
Llengua	catalana

Docent	
Nom	Ignasi Fuster
Departament	Filosofia Teorètica
Despatx	Deganat
e-mail	lfuster.filosofia@edusantpacia.cat
Telèfon	664553304
Horari de tutories	A convenir

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura
Aportació al perfil professional de la titulació
Coneixements bàsics de l'antropologia filosòfica
Prerequisits
Cap

Competències - Objectius
Competències de l'assignatura
Competències Generals
CG1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir coneixements generals bàsics sobre l'àrea d'estudi (filosofia i humanitats), partint de llibres de text avançats i incloent cada vegada més els grans clàssics i les monografies més importants.
CG5. Que l'estudiant adquireixi una bona capacitat comprensiva en relació amb els textos d'alt nivell cultural.
CG8. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir habilitats d'elaboració o de defensa d'arguments amb consciència crítica i autocrítica.
CG9. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir compromisos ètics.
CG11. Que l'estudiant adquireixi habilitats analítiques i sintètiques pel que fa a fenòmens culturals d'alta complexitat; això és: que aprengui a descompondre els problemes i les qüestions de manera adequada ala resolució, aprenent alhora a establir les connexions necessàries amb altres aspectes de la pròpia disciplina o amb altres disciplines.
CG16. Que l'alumne sigui capaç de comunicar-se correctament de forma oral i escrita en català i en castellà, i que adquireixi una bona capacitat d'exposició i d'explicació, tant a nivell oral com escrit, per tal de dirigir-se tant a públics especialitzats com no especialitzats.
Competències Específiques (Mòdul: Formació bàsica)
CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis.
CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos campo temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.
CE3. Que l'alumne aprengui a distingir entre l'aproximació específicament filosòfica a la qüestió del ser humà i les aproximacions de tipus més físicobiològic o cultural; que sigui capaç de fer un bon ús dels conceptes de l'antropologia filosòfica per a l'anàlisi de les operacions vitals bàsiques del ser humà; que conegui les possibilitats teòriques d'apropar-se a una comprensió filosòfica dels problemes plantejats per la persona, la seva finitud, la seva dimensió social i interpersonal, la seva llibertat i seva transcendència, i de plantejar-se els interrogants que concerneixen a l'origen de l'ésser personal i als desafiaments pràctics concrets que avui li posen els nous descobriments científics i tècnics.
CE4. Que l'alumne s'introdueixi en els grans sistemes ètics, en els conceptes i en les teories, així com en les interpretacions que se n'han derivat; que compregui per si mateix les respostes que aquests sistemes han donat i donen als diversos problemes morals concrets i que sàpiga veure reflexivament totes les seves implicacions.

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts – Unitats Temàtiques

UNITAT 1: L'HOME COM A VIDA I SENTIT

Tema 1: PRELUDI A L'ANTROPOLOGIA

- 1.1 L'antropologia, saber sobre l'home. Les grans preguntes de l'ésser humà.
- 1.2 Pre-comprensió sobre l'home.
- 1.3 Breu història panoràmica de la història de l'antropologia.
- 1.4 La concepció de Tomàs de Aquino sobre l'home.
- 1.5 Hominització i humanització.
- 1.6 Una definició kierkegaardiana sobre l'home: ser de dualitats.

Tema 2: ANTROPOLOGIA I MÈTODE

- 2.1 Definició d'Antropologia filosòfica.
- 2.2 Diverses aproximacions a la realitat humana.
- 2.3 Objecte de l'antropologia filosòfica.
- 2.4 L'especificitat del mètode de l'antropologia filosòfica.
- 2.5 Antropologia i ciència.
- 2.6 Antropologia: filosofia i teologia.

Tema 3: ÉSSER HUMÀ I VIDA

- 3.1 L'home com a vivent. La noció de vida. Característica de la vida.
- 3.2 L'escala de la vida: vida vegetativa, vida sensitiva, vida intel·lectual.
- 3.3 La vida i el dinamisme.
- 3.4 Tres nocions fonamentals de la vida.
- 3.5 Diversitat i harmonia del dinamisme vital.
- 3.6 Una dualitat bàsica de la vida: moviment i repòs.
- 3.7 El repòs com a qualitat antropològica.
- 3.8 Una dualitat antropològica fonamental: activitat i passivitat.
- 3.9 L'especificitat humana de les operacions vitals bàsiques: alimentació, creixement, reproducció.
- 3.10 La qüestió del sofriment humà.
- 3.11 La veritat final de la mort.

Tema 4: ÉSSER HUMÀ I SENTIT

- 4.1 L'home com a subjecte cognoscent.
- 4.2 La unitat cognoscitiva del coneixement.
- 4.3 La exterioritat dels sentits.
- 4.4 La noció filosòfica de rostre.
- 4.5 L'home com a ésser que mira i escolta.
- 4.6 La interioritat dels sentits.
- 4.7 L'experiència de la percepció sensible.

Tema 5: ÉSSER HUMÀ I DESIG

- 5.1 L'home com a ésser que desitja.
- 5.2 L'estructura de l'anhel.
- 5.3 Els filòsofs del desig: la filosofia romàntica.
- 5.4 Nivells antropològics del desig.
- 5.5 Les tendències sensibles bàsiques. Noció i característiques del instint.
- 5.6 Tendència i impulsivitat.
- 5.7 La relació de l'home amb el món del instint.
- 5.8 Ser humà i pragmàtica.
- 5.9 Desig i mal: la ferida del desig.

UNITAT 2: L'HOME COM A ESPERIT

Tema 6: ÉSSER HUMÀ I VERITAT

- 6.1 L'home com a ésser racional.
- 6.2 La peculiaritat del coneixement racional.
- 6.3 Noció filosòfica de coneixement intel·lectual.
- 6.4 Activitat i passivitat a la racionalitat.

- 6.5 subjecte i objecte del coneixement intel·lectual.
- 6.6 El caràcter habitual de l'enteniment.
- 6.7 Diverses modalitats del coneixement humà.
- 6.8 Les funcions de la raó: teòrica i pràctica.
- 6.9 La consciència humana.
- 6.10 La naturalesa específica de l'enteniment.
- 6.11 Les relacions ment i cervell.
- 6.12 El llenguatge humà.

Tema 7: ÉSSER HUMÀ I BÉ

- 7.1 L'home com a ésser lliure.
- 7.2 La fenomenologia del dinamisme volent.
- 7.3 Noció filosòfica de voluntat.
- 7.4 Les dimensions del voluntari: natura i raó.
- 7.5 Activitat i passivitat del voluntari.
- 7.6 Subjecte i objecte del dinamisme volent.
- 7.7 El caràcter habitual de la voluntat.
- 7.8 El món del involuntari.
- 7.9 La relació enteniment i voluntat.
- 7.10 La naturalesa específica de la voluntat.
- 7.11 La realitat de la culpa humana.

Tema 8: ÉSSER HUMÀ I AFECTIVITAT

- 8.1 Introducció al món dels afectes.
- 8.2 Fenomenologia de l'afectivitat.
- 8.3 Noció filosòfica d'afecte.
- 8.4 Característiques generals de l'afecte.
- 8.5 Classificació dels afectes.
- 8.6 Temperament, caràcter, personalitat.
- 8.7 Afecte i mal: la ferida de l'afecte, integració afectiva i equilibri psicològic.

TEMA 9: L'ÉSSER HUMÀ COM A PERSONA

- 9.1 L'estructura fonamental de la naturalesa humana.
- 9.2 El caràcter radical de la persona.
- 9.3 La noció de persona al llarg de la història del pensament.
- 9.4 La perspectiva metafísica de la persona.
- 9.5 La unitat de la persona.
- 9.6 El caràcter personal del cos.
- 9.7 Personalitat i sexualitat.
- 9.8 Dignitat humana: drets i deures de la persona. Fonamentació de la dignitat.
- 9.9 Les manifestacions del ser personal: autoconsciència, afecte d'un mateix, intimitat, intersubjectivitat (diàleg), donació.
- 9.10 Persona i cultura humana.
- 9.11 Origen i destí de la persona humana.

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura

Metodologia Presencial

La metodologia docent que s'utilitzarà en la impartició de la modalitat presencial de l'assignatura es concreta com a:

Treball a l'aula:

1. **Classes magistrals.** Les classes magistrals fan referència a l'exposició per part del professor dels continguts teòrics de l'assignatura, l'orientació de l'alumnat sobre lectures bàsiques i fonts de informació complementàries i l'establiment de pautes i claus per a la realització dels treballs teòrico-pràctics.
2. **Seminaris.** Els seminaris són espais de treball conjunt de l'alumnat on es realitzaran activitats dirigides i sessions de debat a base de treballs prèviament realitzats per l'alumnat o qüestions proposades al inici del seminari pel professor. Al llarg dels seminaris el professor donarà resposta als dubtes plantejats per l'alumnat. Els temes tractats en aquests seminaris permetran aprofundir en el continguts teòrics treballats en l'assignatura.
3. **Avaluació continuada.** L'avaluació continuada és una part integrada en el procés ensenyament-aprenentatge. En aquesta assignatura es realitzarà una avaluació continuada que combinarà l'entrega i presentació dels treballs amb el desenvolupament de proves objectives (escrites) al llarg dels semestres. Al mateix temps, el professor donarà *feedback* dels progressos de l'alumne/a. El incompliment dels terminis d'entrega de les tasques tindrà una penalització en la qualificació final: els treballs entregats fora del termini tindran una qualificació màxima de 8/10.

Treball o activitats fora de l'aula:

4. **Treball autònom de l'alumnat.** El treball autònom de l'alumnat consisteix, per una banda, en la lectura de textos seleccionats i en l'elaboració d'esquemes, resums, mapes conceptuals, etc., a partir dels mateixos; i per altra, en la preparació dels treballs individuals, especialment, assaigs, anàlisis de casos i informes, a entregar i presentar a l'aula.
5. **Tutories.** Tot l'alumnat tindrà la possibilitat de sol·licitar tutories individuals o de grup, prèvia cita, al professor. Aquesta tutoria podrà estar dirigida a resoldre dubtes tant de contingut com de l'elaboració dels treballs.

RESUM D'HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT			
MODALITAT PRESENCIAL			
Treball a l'aula		Treball o activitats fora de l'aula	
Classe magistral	Examen	Tutories	Treball personal de l'alumne
50	10	15	75
CRÈDITS ECTS: 6			150

AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

MODALITAT PRESENCIAL		
ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	CRITERIS	PES
Prova final escrita*	Validesa i veracitat de la informació, coherència lògica de cada resposta, capacitat i efectivitat conceptual i, finalment, estructura de l'exposició. La presentació de totes les tasques és "conditio	40%

	<i>sine qua non</i> " per a accedir a la prova final.	
Proves orals	Es mesurarà l'anàlisi, la informació utilitzada, l'argumentari i la resolució de cada cas plantejat.	10%
Treballs en grup	Es valoraran les fites en la col·laboració, debat, solució de discrepàncies, presentació	20 %
Anàlisi de tasques	Contingut i estructura de la informació, coherència lògica de la presentació, capacitat conceptual i treball sobre les fonts	30 %

*Per a poder realitzar la prova escrita tant de la convocatòria ordinària com extraordinària cal haver realitzat la resta d'activitats que són objecte d'avaluació.

CONVOCATÒRIA EXTRAORDINÀRIA (PRESENCIAL):

Els criteris d'avaluació són els mateixos que en la convocatòria ordinària, per la qual cosa cal aportar totes les activitats d'avaluació considerades en el curs. Es guardaran les notes de les activitats realitzades, a l'espera de que es realitzin les activitats pendents. En aquesta avaluació s'aplicaran els mateixos criteris de ponderació que en l'avaluació ordinària.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Bàsica

J. CHOZA, *Manual de antropología filosófica*, Madrid: Rialp, 1988.
 J. A. GARCÍA CUADRADO, *Antropología filosófica*, Pamplona: Eunsa, 2003.
 J. GEVAERT, *El problema del hombre*, Salamanca: Sígueme, 2005.
 I. FUSTER, *Persona, naturaleza y cultura*, Barcelona: Balmes, 2012.
 L. POLO, *Presente y futuro del hombre*, Madrid: Rialp, 1993.
 L. POLO, *Quién es el hombre*, Madrid: Rialp, 2007.
 J. F. SELLÉS, *Antropología para inconformes*, Madrid: Rialp, 2006.
 TOMÁS DE AQUINO, *Suma Teológica*, Madrid: BAC, 2006, I, qq. 75-83.
 J. VICENTE ARREGUI, J. CHOZA, *Filosofía del hombre*, Madrid: Rialp, 2002.
 R. YEPES STORK, J. ARANGUREN ECHEVARRÍA, *Fundamentos de antropología*, Pamplona: Eunsa, 1996.

Bibliografia Complementària

S. AGUSTÍN, *Confesiones*, Madrid: BAC, 2013.
 H. ARENDT, *La condició humana*, Barcelona: Biblioteca Universal Empúries, 2009.
 E. CASSIRER, *Antropología filosófica*, México: FCE, 2012.
 J. M. FUSTER, *Cerebro y libertad*, Barcelona: Ariel, 2014.
 I. FUSTER, *Meditación sobre el hombre. Una propuesta de Synthesis antropológica*, Barcelona: Universitat Ramon Llull, 2018.
 A. GEHLEN, *El hombre. Su naturaleza y su lugar en el mundo*, Salamanca: Sígueme, 1987.
 E. LÉVINAS, *Totalidad e infinito*, Salamanca: Sígueme, 2012.
 J. ORTEGA Y GASSET, *Estudios sobre el amor*, Madrid: Revista de Occidente, 1954.
 B. PASCAL, *Pensamientos*, Madrid: Cátedra, 2012.
 M. SCHELER, *El puesto del hombre en el cosmos*, Madrid: Escolar y Mayo Editores, 2017.